

Med ærkeenglen Michael under hovedpuden

Mikis Theodorakis: »Ærkeenglens veje«. Forlaget Tiden 1987. 211 sider, illustreret, kr. 198,-.

»Ærkeenglens veje« er den græske komponist Mikis Theodorakis' selvbiografi. Oprindeligt havde han tænkt sig, at det udelukkende skulle være en præsentation af egen musik, men pennen flød over og foreløbig er tredie bind på vej ud i Grækenland.

Dette er første bind, hvor man følger opvæksten i forskellige dele af den tilbagestående græske provins og ungdommen under krigen, hvor han deltog aktivt i modstandsbevægelsen.

Senere kom den indædt kamp mod skiftende juntaer og indtræden i det græske parlament som medlem af det kommunistiske parti. I 1986 nedlagde han sit mandat for at hellige sig musikken – og erindringsskriveriet.

Mikis (oprindeligt Michael) Theodorakis er på mange måder blevet et symbol på det græske folks kamp for frihed. Han har oftest sørget for at stille sig i begivenhedernes centrum og har her – trods fængsling, tortur, censur og andre udemokratiske metoder – opført sig som en mand med sine meningers mod.

Derfor er det også ekstra interessant, at få indblik i den livsperiode, hvor han modnede og stiftede sit første bekendtskab med musikken. Til tider yderst indadvendt og sensitiv, til tider voldsom og udfordrende, altid skrevet i et sprog,

der har sit helt eget logiske og derfor tilfældige sprogligt overraskende univers.

Ærkeenglen Michael, der åndeligt står som den store beskytter af menneskeheden, kommer allerede tidligt ind i den lille Mikis' bevidsthed: Med høj feber blev han lagt i seng, men havde forinden kysset et billede af sin navnebroder, som moderen havde bragt med som flygtning i krigen mod Tyrkiet. Ikonen blev derefter anbragt under hovedpuden og veg sidenhen ikke fra komponistens side.

– Endnu den dag i dag, hvor jeg skriver denne beretning, har jeg ham på armen i mit hus, siger han.

Hvad angår de musikalske aspekter af barn- og ungdom, vil vi lade Theodorakis selv fortælle to, små dejlige historier. Først som 11-årig:

– Og så en aften, hvor alle var faldet i søvn, stak jeg af hjemmefra. Det var fuldmåne, og jeg gik hen og tog opstilling på trappen til Valianos-biblioteket over for hendes altan. Lidt efter oplyste månen hendes vindue. Jeg ved ikke, hvordan jeg kom på den tanke, men helt spontant, som banede den sig vej fra mit hjertes inderste, kom hymnen »Skønt livet selv, nedlagdes du i graven, o Krist«. I begyndelsen stille, men stadig kraftigere dominerede min stemme i nattens stilhed og passede så vel til månens sølvgrå farveskær, som blev stadig stærkere, som om en eller anden ærkeengel holdt en stor projek-

tør, for at oplyse huset. Og da dukkede der indefra huset noget op, som i begyndelsen var en skygge, men da det nåede hen til altanen blev blændende hvidt. Det var hende i sin lange spindelvævstynde natkjole, med udslagent hår ...

Dernæst nogle år senere:

– Jeg havde lukket mig inde i vores hus og åbnede kun skodderne om natten, for at få frisk luft. Derinde klyngede jeg mig en hel sommer igennem til musikken som en druknende til sit hår, fordi jeg på den måde troede, at jeg kunne holde mig på overfladen og dermed overleve. I modsætning til den privilegerede unge komponist fra Central-europa, som svømmer oven på den musikalske tradition, men også på mulighederne, på forudsætningerne, som hans eget sociale miljø tilbyder ham, følte jeg hinsides det mærkbare dannelsesmæssige kaos, som omgav mig, også den junglelov, som jeg havde nået at opleve som en barnlig leg og lært at kende så godt, at jeg under fornægtelse af menneskenes (og børnenes) samfund betragtede musikken, som jeg måtte opdage helt af mig selv, som min eneste redningsplanke, dersom jeg ønskede at fortsætte med at leve og gå oprejst på denne planet.

Lars Lindhardt